

سرمد علی غفر

يَجْشَنُ بِكَ كَوْنُكَ يَشْرُؤُنِي وَابْنِي هَفْتُمُ لِكَ غَفَرْتُمْ

اداره خانه و مطبعه سی :	نسخه سی ۱ غروشه	بدل اشترا :
استانبولده باب عالی جاده سنده محل مخصوصدر	Le N ^o 1. P ^{re}	برسنه لکی (بوسته اجرتيله برابر) ۵۰ غروش آلتی آبلای (بوسته اجرتيله برابر) ۳۰ غروش

مِثْقَ كِهْ

غاز لمړنۍ نسل بایلیز؟ طباً و مزده نافعېږي؟

— مکتوب —

شهر مزده آنجی سکر اون سته دن یری اعمال واستعمال اولغه باشلایان و مشروبات سائره نسبتله کوندن کونه رواج و اعتباری ازمنقه بولسان و بخصوص کچن رمضان شریف مناسبتله — حتی حامله واریجه قدر — هر ږده ساتلیدی کي حوالی تقرب ایدن موسم صیفده دها زیاده صرف و استعمال ایدیه جکي — طبیی دکل عاداتا — ضروری و مجبوری اولان « غاز لیوناته سی » نك ترکیبی و اصول اعمالیه صورت استعمالی حقیقه خلغم ددن پک چوقلر نیک مراقق بولغله یو باده بر مقاله جک نحر یو یله ارباب مطالعه نیک مراقق یری دفعه ایتمی نیت ایقشدم . یوکره بادشاه علیناه و شهشاه معارف اکتشاه ولی النعمت بی مثنیٰ شوکتلو قدرتلو « بیوک سلطان عبدالحمید خان » افندیز حضرتلر نیک زب اورنک خلافت اولدقنری روز فیروزدن یری ادراک و اجراسیله میاهی و دها نجه یوز نیک کزله نیک اجراسنه موقیتی نجات حقدن مستدی بولندیغیز و کچنده اون آلتیجی دفعه اولدقن اجرا ایلدیکن ولادت همایون مسعدت مقرون شهر آییندن بالا اعتبار هر پنجشنبه کونری نشر اولغه باشلایوب شدی به قدر سکر نومروسی چیقان و فی ادبی غایت مفید معلوماتدن باحث اولان رسول غزته دن بندلر نه دخی لطفاً بر نسخه کوندرلیدی و اساساً طقوز قشمن عبارت اولوب برنجی قسمی فنونه تخصیص قشمن اولدقن بقیه اساس مقصدکزه « شیوه » لسان عثمانیک مساعد اولدینی مرتبه — آجق کجه عباره ایلله افاده مرام انگندن عبارت بولندیغی کوردیکم و محرر قیر دخی اوتدندن یری بومسکی انتخاب ایش بولندیم جهته غاز لیوناته سنک فصل بایلیغی و طباً وجوده نافع اولوب اولدیغی مبین شو مقاله کترانهک رسول غزته درج و تشریفی آرزو ایلدم .

بز فایقه همایونی طبیی
دوقتور شرف الدین

کره ارض اوزرنده موجود کافه مخلوقات اوج بیوک صنفدن بریدرکه : آنلره دخی « حیوانات ، نباتات ، معدنیات » تعبیر اولنور ، و حیوانات ایلله نباتات صنفدن بولنانلره « اجسام عضویه ، یعنی حیاتیه » دنیلر ؛ معدنیات صنفده کیره ایه عموماً « اجسام غیر عضویه » یاخود — اجسام جامده — دیرلرکه صنفو ثلتهک حاوی اولدینی مخلوقاتدن بحث ایدن علمه « دخی موالید ثلته » نامی ویرلمشدر . موالید ثلته نیک محتویاتی اولان اجسام عضویه و غیر عضویه دن هر برینک خواص ظاهره و باطنیه سندن و ترکیات داخلیه لرندن بحث ایدن دیگر بر علم مهم دها واردرکه

و میلتون . رابدن ، ورس وورث و هاینه کي حایلازلق واک سودیکی شیه اشتغال ایدنلری ده واردر .

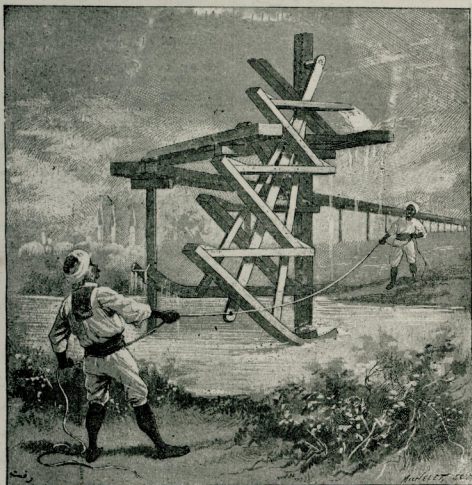
از جمله مومی الیهمدن هاینه (بون) دارالفنوسنده شاگرد ایکن آرقداش لرله دوللو ایتمک ودرسلردن بالکر (فون شله گل) لک وبردیکی تاریخ و ادبیات درس لرله اشتغال ایتمکله معروفر . انکلیز فلاسفه سندن باقون ، هوب ولوق دخی آنجق مکاتب عالیده اراستعداد ابراز ایده ییشلردر . تحصیل واستعداد مکاتب ابتدایه دکی درجسی مکاتب عالیده دکی مرتبه سنه دلیل طو تلق پک دموغری اوله ماز . و قیله تعلیم و تربیه نیک استعداد نسبتنده احراز اشتهار و اظهار اقتدار خصوصنده دخلی وارسده فراقلن ، لیونیستون ، پوپ ، بورن ، دیکنس کي الجای سن وسال ویاسافه فقر حال ایلک کچوکلکده تحصیل ایدمه نیک جوق ذوالکده صوکرده ن ابراز مآثر ذکا ایتملی نمکندر .

مشاهیرک تراجم احوالی اوزرینه مبنی اولان ملاحظات سالفندن آکلاشیلیورکه ارباب اقتدار و ذکادن برچو غنک حائر اولدینی درجه فضل و کمال — معیار نیک علوم محدوده ایلله اشتغاله اجازدن عبارت اولان اصول تربیه و تعلیمی سایه سنده دکل — کندی آرزو و هوسلرینه تبعیله معشوقه وجدان اتخاذاستدکاری شبعه علوم و فنونه توغل نتیجه سیدر ؛ چونکه برصاحب ذکا محدود شیه اشتغاله اجاز اولورسه دماغی دوچار اولدینی قیددن مضطرب اولدقن تحصیلدن بلکه استکر ایدلر . فقط ایستدیکي شبعه علمی بولدقن آکا حصر مساعی ایتمسه مساعده ایدلیرسه فطره حائر اولدینی استعداد خداداد کنديته پک کوزل بر معل و رهبر خدمتی ایفا ایدر . ایسته شو قاعده به عدم رعایتدرکه میلتون کي برادی مکتبندن قاجغه مجبور ایتشدی . معافیله دالامیرت کي ، گوته ، کي بازالق کي ، فولریچ کي ، هاینه کي و مشاهیر نساند مادام ده ستائل ، مادام داربله ، مسترس بار بولد و مادام زور زسان کي بمضلرینک تراجم احوالندن آکلاشیلیورکه اصحاب ذکا اقارب و معینک ارشادات و دلالتندن بسبتون مستغنی اولیوب اکثر احوالده آنلرک دلالت و تشویقانی پک بیوک مدار ترقی اولمقده در .

نزهت

[کوکورت، فوسفور، ایبود، قاربون و سائرې کې] شبه معدنیاتېدن بحث ایتکدهدر. علم کیمیا اصطلاحه دمیر کې براوچنده کې صحیقلنی دیکراوچنه نقل ابدنلره «اجسام معدنیه» اطلاق اولنوب بالعکس حرارت و الکتریتی اولیان و — چوبوق امامدلی کې — صنان، قیل پارچه لری قائمق خاصه سته مالک بولنانلره «اجسام شبه معدنیه»

آنک استه دخی «علم کیمیا» دینلشدر. علم کیمیا جانی ویا جانسر جسملرک ترکیاتی یکدیکنندن بحق ایرمق ایچون «علم کیمیا» عضوی و غیر عضوی «نامیله ایکی سته تقریق اولنلشدر. علم کیمیا غیر عضوی په کلنجه: بوده تکرار ایکی شعبه په تقسیم اولنلره بر شعبه سنده [دمیر، باقر، کوموش، آلون و سائرې کې] کافه معدنیاتېدن؛ دیکر شعبه سنده

صو ماکنده سی

معدنیاتېدن برینک و مثلاً حید، نحاس، چنقونک مولد الحوضه ایله اتحادندن حاصل اولان ترکیه «حمض حید، حمض نحاس، حمض چنقو» تعبیر اولنوب شبه معدنیاتېدن بریله و مثلاً کبریت، فوسفور، آزوت، فحم ایله مولد الحوضه نك اتحادندن حصوله کلن مرکابه دخی «حامض کبریت [زاج یاغی]، حامض فوسفور، حامض آزوت [تیزاب]، حامض

تسمیه اولنلشدر که آنلر دخی کوکورت، کومور و سائرهدر. شبه معدنلرک آره سنده الک زیاده مطالعه به شایان بر جسم وارد که تنفس ایتدیکمز کره هوا بزمک، دکزلرک، ایچدی کمز صولرک، ما کولات و مشروبات سائرمنک کافه سنی ترکیب ایلر. ایشته آنک استه فرانسرجه «اوقسیژن»، ترکیه «مولد الحوضه» دینلشدر.

بوجهته درونده منقل ، لامبه ، انسان ، کدی بولنان
اوپنهک هواسنده تراکم ایدن حامض قار بون غازی شعله‌یی
سونیدریکی کبی انسان و حیوانلرک تنفسلرینه دخی
مانعدهر ؛ حتی حامض قار بونی زیاده بولنان قوی‌ولرده
ومغاره‌لرده انسانلر تنفس ایده‌میه‌رک بوغولور .

حامض قار بون غازی عادی تضییقه‌کندی حجمی قدر
صوده حل اولنه‌بیلیر . زیاده مقدارهده حامض مذکور دن
حل ایدمک مراد ایدلریکی تقدیرده تضییق آرتدیرمیلیر .
حامض مذکور محلوله دخی « غازی صو » نامی
ویرلشدرکه ایشته بومقوله غازی صو بر مقدار شروی
حاوی شیشه‌لره طولدیر یلر ق غازلیمونه‌سی یا ایتلده‌در .
کله‌م غاز لیونانه‌سنک اساسی اولان حامض قار بونک

استحصالیله شیشه‌لره طولدیرلمسی اصوله : حامض قار بون
استحصال اتمک ایچون طوغریدن طوغری یه کوموری
یاقه‌رق هوا‌ده‌کی مولدالمحوضه ایله اتحاد و امتزاج ایتدیرمک
کفایت ایدرسده حاصل اولان غازی قاپالی بر محله جمع
ایدیلک ممکن اولمه‌یه‌چندن علم کیم واسطه‌سیله دیگر بر
اصوله مراجعت سایه‌سنده مطلوب حاصل اولور .

شویله‌که : حمض کلس ، حمض سودیوم ، حمض بوتاسیوم
کبی حمضلندن برینک حامض قار بون ایله امتزاجندن
ترکب و تشکل اتمش بولنان فحیمت املاخندن بری حامض
کبریت [زاج یاغی] حامض قلورما ، [طوز روحی]
حامض طارطیر [لیون طوزی] ودها بوکی حمضات
شدیده ایله قاپالی بر محله معامله ایدلرکه تحلیل کیوی
حصوله کله‌رک یعنی فحیمت مله‌نده‌کی حامض قار بون برینه
دیگر حامض قائم اوله‌رق آنک طرد اولنمسی ایجاب
ایتمکله حامض قار بون غازی اوچهرق کندی کندیی
اوزرینه اجرا ایده‌جکی تضییق سایه‌سنده صوده حل
اولنور . ایشته غاز لیونانه‌لری قار یقه‌لرینک اساسی دخی
بوندن عبارتدر ؛ یعنی قار یقه‌لرده بر آلت واردرکه آنک
بر طرفده‌کی قابک ایچنه فحیمت املاخندن مثلاً مرمر
قریطیری و یا تابشیر توزی و یا خود ثانی فحیمت سود
قولش و آنک اوزرینه‌دخی حامض کبریت ، یا خود حامض
قلورما ، و یا خود حامض طارطیر علاوه اولنمشدر . بونلرک

فهم « نامی ویرلشدردر . بو تعریفدن آکلاشیله‌جی اوزره
مولدالمحوضه‌نک معدنلره اتحادندن حمضلر و شبه معدنلره
امتزاجندن حامضلر حاصل اولمقده‌درکه حمضلرک لذتی
عموماً طوزلوجه و حامضلرک لذتی عموماً اکشیددر .

حامضات ایله حمضاتک اتحاد و امتزاجلرندن و مثلاً
حامض کبریت ایله حمض حدیدک امتزاجندن حاصل
اولوب « کبریت حدید [زاج قبریس] » تعیر اولنان
و حامض آزوت ایله حمض فضه امتزاجندن حاصل اولان
« آزوت فضه » نام جهنم طاشی کبی اجسامه دخی علم کیم
اصطلاحجه « املاح » دیر . نه‌کیم هر کون مطبخلرمزده
قوللانیلان عادی طوز دخی قلور شبه معدنیله سودیوم
معدنندن مرکب بر ملح بسطدر .

صده‌کله‌م : « لیونانه » دیمک بر مقدار شکرلی
صونی بر حامض ایله اکشیدکن عبارتدر . هر دایم
قوللانیلوب هر کسک بیلدیکی حامض دخی حامض لیون
اولوب عموماً اکشی مشروبات لیونله یا بیلدیغندن اکا
اضافه صو ، شکر ، لیوندن مرکب اولان مایعه « لیونانه »
تسمیه اولنمشدر . غاز لیونانه‌سی دخی کذا صودن ، شکردن
و بر حامضدن مرکبدر ؛ اما ترکینده‌کی حامض لیون
اولوب غازی بر حامض اولدیغیچون « غاز لیونانه‌سی »
دینلشدردر . غاز لیونانه‌سنده‌کی اکشیک درونده بولنان
حامض قار بون غازندن حاصل اولمقده‌در .

حامض قار بون دنیلان جسم دخی — ذکر ی سبق
ایلدیکی وجه ایله — اجسام شبه معدنیدن اولان کومورک
هوا درونده بولنان مولدالمحوضه ایله بالکیمیا اتحاد ایتسندن
حاصل اولان غازی بر جسمدر . ته‌کیم منقلده یانان
کومورلردن ، واپور باجلرندن هر دایم حامض قار بون غازی
حاصل اوله‌رق هوا یه منتشر اولمقده‌در .

حامض قار بون غازی نیک ترکیبی بر جزء فهم ایله
ایکی جزء ، مولدالمحوضه‌دن عبارت اولمغله رموزات
کیویله‌جه اشارتی (نفتم) شکلنده‌در .

مذکور غازلرک رنگی بوقدر ؛ رایحه‌سی بک خفیف
قاشند بریحی اولوب لذتی اکشیددر ؛ قلت اضافیه‌سی
هوای نسیمدن بر از اغیر اولوب ۱،۰۲۵۰ نسبتنده‌در .

اینجه بر خلطك چیماسی [اوجی] مذکور چاقاغه بند
اولنشن بولنغله دشمن سفینه‌سنه هجوم ایدرهك نخریب
ایده‌جکی زمان طوریدو مخصوص برکوندرك اوجنربط
اولنور و خلاطی دخی کوندرك اوزرینه یاتیریلیمش!

بوٹك هدف الحركاتی اولان سفینه‌یه توجیه‌له لزومی
قدر تقرینه موفق اولندقدن سوکره سالف‌الدکر کوند
سفینه‌یه طوقیه‌یه قدر طیشاریه سور یلور و ساعت
ماکنسی ترکیاتیه اولجه تعیین و تنظیم اولنان زمانك
حولنده چاقاق فعل و حرکتی اجرایه باشلاوب طوریدو
داخلنده‌کی باروتی اشعال ایدر و طوریدو سطح بخردن
۱۲ و یا ۱۴ قدم آشیغیه قدر باطمق اوزره تنظیم
اولنهلیدیکندن بو یولده استعمال اولندینی تقدیرده دخی
اوزرنده بولنان سورکوسی الك خفیف بر مصادمه ایله
سور یلرک فوران حاصل اولور ایمش!

(مستر فالطون) اشبو بوتی «نویلوس» نامیه‌لیه ایمش
و حرکت وجهت سیرنی تنظیم ایچون ایکی عدد افقی و موازی
اسقرو پروانه ایله بولندینی نقطه‌دن آشیغیه ایتک و یاخود
سطح بخره جیمقی ایچون دخی بر عدد عودی اسقرو پروانه
واسطه‌سنه بالمراجعه آرزوسی وجهه اداره‌یه موفق اولمشدر.

مشار الیه برهست لیلانی خارجنده طولاشقده
اولان انکلیز دوخماسی اوزرینه هجوم ایچون فرانسه
حکومتته مراجعت ایلدیکی حالدده حکومت مذکوره
طرفدن احتیاجات و مستدعیاتی فیمابعد نظر اعتباره
آلندیقندن غیر واقعه‌سی ثمره بخش اوله مامش و بوندن
سکره انکلیز و آمریقاییه کیده‌رك تکرار تجربه‌لر
باشلامش و فقط بو تجربه‌لرندن حاصل اولان نتیجه‌لر حقنده
دخی معلومات و تفصیلات لازمه آله مامشدر.

آردن یکریمی‌سنه قدر بر زمان کچدکن سوکره یعنی
۱۸۲۱ سنه میلاده‌سندده (جونصون) نامنده برانکلیز
دخی تحت البحر متحرک بر بوط انشا ایدرهك تأیس
نهرنده ساحه تجربه‌یه وضع ایلدیکی حالدده حسن نتیجه‌یه
واصل و موفق اوله مامش ایدی.

حاصل کلام، ارباب فن و مدققینک یتک توکنک ییلین
سعی و کوشش‌لری نتیجه‌سی اوله‌رق کرک سطح ماده حرکت

یکدیگری اوزرینه اجرا ایده‌جکری معامله کیویه‌دن
وقوعه کان تحلیل کیوی حاصلاتی اولق اوزره بر جوق
حامض قاربون غازی طیران ایدر. مذکور غاز دخی
بر بورو ایچندن کچرک آتک اورت‌سندده‌کی صو ایله ملو
مخلده شدله حل اولنوب غازی صو یابیلر. سوکره
ایستلیدیکی زمان غازی صو بر چرخ واسطه‌سیله ماکنک
دیگر اوجندن شیشله‌ره طولیدر یلور. (مابعدی وار)

برکسک برلره صو یقارمق مخصوص بر اسکی ماکنه

هندستانده صوی یوکنکه چقارمق ایچون قوللاننان وایی
آدمله تحریک اولنان بو آلت باشلیجه ایکی طایف آتاج اولوقله
بر محور افقی اوزرنده متحرک رفاصدن ترکیب ایدر. اولوقلر
رفاصک ایکی طرفنه اوجری بر برینه متصل اولق اوزره ییلان
قوی تثبیت اولمشدر. بو حالدده مثلا الك آشاغیده‌کی اولوغك
آلت اوجی صویه طالدرل‌دینی زمان اوست طرفنده‌کی اولوق
اولجه کندنه دوکولش اولان صوی اوجچی اولوغه بوشالدر
و صویک هجومیه آجیلان سوپا الك آلتده‌کی اولوغك اوجی
صودن چیغمه‌یه باشلازایکن قیابه جفندن اوجچی اولوغه دوکولش
اولان صو آتیق دردیجی‌یه کچه‌یتک اوزره بول بول ییلور و صورتله
الاوستده‌کی اولوغه جیقوب اوراندده گرده‌ل دروشته دوکولور.
بو مثاللی بر دولاب حاصلاتک یاک یوکنک اوله‌جی و یاخود سرعت
حرکتک-صویک متوالیاصو دندن طولایی-دوچار اوله‌جی تبدلات
مناسبتیه حاصلات مذکورک اوقدر زیاده اوله‌یه‌جی معلومدر.
فقط مقصد ارباب مطالعه‌یه حاصلات جهته فائده‌لی بر
ماکنه دکل اعصار سالفده «مخت حرکات المیاء» ده
معلومات کامله‌سی اولان بر موجد طرفندن فته مستند آله میدانه
کتیرلش بر صو دولابی عرض الیکدر.

فیوزیکسکی

طوریدو و طوریدو واپورلری

(مابعد عدد ۱۰)

بوٹك نقل و استعمال ایده‌جکی طوریدو ۷۰:۱۰۰
لره عادی باروتی استیعاب ایده‌جک جسمانده باقردن
معمول بر محفظه‌دن عبارت اولوب محفظه‌یه مربوط
اولان بر نوع تنفک چاقاغیه دروننده موضوع بولنان
باروت ایستیلین زمانده اشعال اولنهرق طوریدو
باطلا‌یلیر ایمش!

صورت اشعانه کلنجه: بوٹك بورده‌سندده مخصوصاً
کشد ایلش اولان برلوحه [مدور دلیک] دن کچیریلن